199116 ـ صُحُف ابراهیم از کتاب‌های نازل شده است که باید به آن ایمان داشت اما درباره‌اش چیزی نمی‌دانیم جز آن‌چه خداوند بیان کرده است

سوال

صُحُف سیدنا ابراهیم چه بوده است؟ چون در تمدن بابل بر روی گِل می‌نوشتند و آن را می‌پختند و در تمدن مصری بر روی پاپیروس که در کناره‌های نیل می‌رویید می‌نوشتند و پس از آنان عرب بر روی پوست می‌نوشت.

امیدوارم منظورم را متوجه شده باشید: صحف چه بوده است؟ آیا مادی بوده است؟ بدون در نظر گرفتن مضمون آن.

پاسخ مفصل

الحمدلله.

اولا:

صُحُف ابراهیم صحیفه‌هایی است که خداوند متعال بر پیامبر و خلیلش ابراهیم ـ صلی الله علیه وسلم ـ نازل کرد که شامل برخی پندها و احکام بود.

این صُحُف از جملهٔ کتاب‌های آسمانی است که باید به آن ایمان داشته باشیم. الله تعالی می‌فرماید:

آمَنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ كُلٌّ آمَنَ بِاللهِ وَمَلائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ لا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْ رُسُلِهِ وَقَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ [بقره: ۲۸۵]

(پیامبر به آن‌چه از جانب پروردگارش بر او نازل شده است ایمان آورده و مومنان [نیز] همگی به الله و فرشتگان و کتاب‌ها و فرستادگانش ایمان آورده‌اند [و گفتند:] میان هیچ‌یک از پیامبرانش فرق نمی‌گذاریم [و گفتند:] شنیدیم و اطاعت کردیم، پروردگارا آمرزشت را [خواهانیم] و فرجام به سوی توست).

شیخ بن باز ـ رحمه الله ـ می‌گوید:

به همهٔ کتاب‌های خداوند به شکل مُجمَل و مُفصل ایمان می‌آوریم. به همهٔ کتاب‌های نازل شده بر پیامبران ـ علیهم الصلاة والسلام ـ از جمله تورات و انجیل و زبور و قرآن و صُحُف موسی و صُحُف ابراهیم ایمان می‌آوریم، به همهٔ کتاب‌هایی که

خداوند بر پیامبرانش نازل کرده است ایمان داریم» (مجموع فتاوی ابن باز: ۱۷/ ۲۸).

همچنین پاسخ سؤال شمارهٔ (126004) را ببینید.

ثانیا:

اما طبیعت این صُحُف که بر روی چه نوشته می‌شدند؟ بر روی لوح یا ورق یا پوست؟ این چیزی است که جز خداوند کسی نمی‌داند و ما از آن اطلاعی نداریم و دانستنش چیزی نیست که ایمان یا عملی به آن مرتبط باشد، ندانستنش زیانی ندارد و جستجویش تکلف محض است.

چیزی که خداوند برای ما بیان کرده این است که صُحُف (جمع صحیفه) است و اصل کلمهٔ صحیفه هر چیزی است که پهن شده باشد، یعنی هر آن‌چه گسترده شده باشد از جمله برگه یا پوست یا لوح و مانند آن که بر آن می‌نویسند را صحیفه گویند.

طبری در تفسیر خود (۲۴/ ۳۷۷) می‌گوید:

«صحیفه چیزی است که در آن می‌نویسند و جمع آن صُحُف و صحائِف و صُحْف است. در قرآن آمده است: إِنَّ هَذَا لَفِي الصُّحُفِ الْأُولَى (۱۸) صُحُفِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى (قطعا این [معنی] در صحیفه‌های گذشت هست (۱۸) صحیفه‌های ابراهیم و موسی) یعنی: کتاب‌های نازل شده بر آن‌ها که درود خداوند بر پیامبر ما و آنان باد».

این عجیب است که ایشان اول دربارهٔ این صحیفه‌ها می‌پرسد که از چه جنسی بوده و سپس می‌گوید: صرف نظر از مضمون آن در حالی که اگر از مضمون و محتوایش می‌پرسید و سپس می‌گفت: صرف نظر از جنس آن بهتر و سودمندتر بود.

والله تعالی اعلم.